

PARAISTEN KAUPUNGIN
SUOMENKIELISEN
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA

Vuosiluokat 7 – 9

SISÄLLYS

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9	8
Suomen kieli ja kirjallisuus	8
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	8
Vuosiluokka 7	10
Suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	10
Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	10
Vuosiluokka 8	11
Suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	11
Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	12
Vuosiluokka 9	13
Suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	13
Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	14
Ruotsin kieli, A-oppimäärä	16
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	16
Vuosiluokka 7	16
Ruotsin kielen A-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	16
Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	17
Vuosiluokka 8	17
Ruotsin kielen A-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	17
Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	18
Vuosiluokka 9	18
Ruotsin kielen A-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	18
Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	19
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä	20
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	20
Vuosiluokka 7	20
Ruotsin kielen B1-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	20
Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	21
Vuosiluokka 8	21
Ruotsin kielen B1-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	21
Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	22

Vuosiluokka 9	22
Ruotsin kielen B1-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	22
Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	23
Englanti A-oppimäärä	24
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	24
Vuosiluokka 7	24
Englannin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	24
Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	25
Vuosiluokka 8	26
Englannin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	26
Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	26
Vuosiluokka 9	27
Englannin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	27
Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	28
Vieras kieli, saksa tai ranska, B2-oppimäärä	29
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	29
Vuosiluokka 8	29
Vieraan kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	29
Vuosiluokka 9	30
Vieraan kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	30
Matematiikka	31
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	31
Vuosiluokka 7	32
Matematiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	32
Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	33
Vuosiluokka 8	34
Matematiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	34
Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	35
Vuosiluokka 9	36
Matematiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	36
Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	36
Biologia	38
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	38

Vuosiluokka 7	39
Biologian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	39
Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	39
Vuosiluokka 8	40
Biologian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	40
Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	40
Vuosiluokka 9	41
Biologian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	41
Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	41
Maantieto	43
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	43
Vuosiluokka 7	44
Maantiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	44
Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	44
Vuosiluokka 8	45
Maantiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	45
Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	46
Vuosiluokka 9	46
Maantiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	46
Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	47
Fysiikka	49
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	49
Vuosiluokka 7	50
Fysiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	50
Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	50
Vuosiluokka 8	51
Fysiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	51
Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	51
Vuosiluokka 9	52
Fysiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	52
Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	52
Kemia	53
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	53

Vuosiluokka 7	54
Kemian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	54
Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	54
Vuosiluokka 8	55
Kemian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	55
Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	56
Vuosiluokka 9	56
Kemian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	56
Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	57
Terveystieto	58
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	58
Vuosiluokka 7	59
Terveystiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	59
Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	59
Vuosiluokka 8	60
Terveystiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	60
Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	60
Vuosiluokka 9	61
Terveystiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	61
Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	61
Yhteinen katsomusaine	62
Vuosiluokka 7	62
Yhteisen katsomusaineen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	62
Yhteisen katsomusaineen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	62
Vuosiluokka 9	63
Yhteisen katsomusaineen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	63
Yhteisen katsomusaineen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	63
Uskonto	65
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	65
Vuosiluokka 8	66
Uskonnon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	66
Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	66
Elämänkatsomustieto	67
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	67

Vuosiluokka 8	67
Elämäkatsomustiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	67
Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	68
Historia	69
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	69
Vuosiluokka 7	69
Historian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	69
Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	70
Vuosiluokka 8	70
Historian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8	70
Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	71
Yhteiskuntaoppi	72
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	72
Vuosiluokka 9	72
Yhteiskuntaopin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	72
Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	73
Musiikki	74
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	74
Vuosiluokka 7	74
Musiikin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	74
Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	75
Kuvataide	77
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	77
Vuosiluokka 7	77
Kuvataiteen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	77
Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	78
Käsityö	78
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	79
Vuosiluokka 7	80
Käsityön sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	80
Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	80
Liikunta	82
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	82

Vuosiluokka 7	83
Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	83
Vuosiluokka 8	84
Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	84
Vuosiluokka 9	85
Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	85
Kotitalous	86
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	86
Vuosiluokka 7	86
Kotitalouden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	86
Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	87
Oppilaanohjaus	88
Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9	88
Vuosiluokka 7	89
Oppilaanohjauksen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7	89
Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7	89
Vuosiluokka 8	90
Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8	90
Vuosiluokka 9	91
Oppilaanohjauksen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9	91
Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9	91

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Suomen kieli ja kirjallisuus

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	<ul style="list-style-type: none">• Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä.• Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa.• Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä.• Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla.• Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa.• Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista.• Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.
S2 Tekstien tulkitseminen	<ul style="list-style-type: none">• Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä.• Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä.• Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin.• Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin.• Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä.• Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia.• Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. • Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. • Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.
<p>S3 Tekstien tuottaminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. • Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. • Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. • Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. • Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. • Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. • Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omista teksteistä. • Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. • Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. • Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. • Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. • Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. • Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa.
<p>S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. • Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyliille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. • Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. • Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. • Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. • Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekuulttuuriin ja mediakulttuuriin eri muotoihin. • Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. • Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. • Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. • Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Vuosiluokka 7

Suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> Rakennetaan erilaisia valmisteltuja puhe-esityksiä ja esitelmiä.
S2 Tekstien tulkitseminen	<ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan tiedonhakuja erilaisista lähteistä ja lähdekriittisyyttä.
S3 Tekstien tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan erilaisten opiskelussa tarvittavien tekstien, kuten koevastauksen ja tiivistelmän, tuottajana. Harjoitellaan suunnittelemaan erilaisia tekstejä ohjattujen toimintamenetelmien, kuten ajatuskarttojen ja listauksen, avulla. Kehitetään tekstin jäsentely- ja muokkaustaitoja. Opitaan tunnistamaan tekstin rakenne, aloittamaan ja lopettamaan teksti harkitusti sekä jäsentämään teksti selkeiksi kappaleiksi.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	<ul style="list-style-type: none"> Kerrataan sanaluokat ja nominien sijamuodot. Luetaan lukuvuoden aikana useita kokonaisteoksia, opitaan liittämään ne kulttuurikontekstiinsa ja käsittelemään niitä kaunokirjallisuuden analyysin keinoin.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	L1, L2, L6, L7
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6

T9	kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
T10	rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11	tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimedialaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12	ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T13	ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	L2, L4, L5, L6
T14	harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L6
T15	ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L2, L4

Vuosiluokka 8

Suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista yksin ja ryhmässä. Valmistellaan sekä suullisia että kirjallisia kannanottoja. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa.
S2 Tekstien tulkitseminen	<ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan tekstien vaikutuspyrkimyksien ja arvojen tulkitsijana. Tutkitaan vaikuttamaan pyrkiviä tekstilajeja, kuten mielipidekirjoitus, vastine, arvostelu ja mainos. Tunnistetaan ja arvioidaan erilaisia vaikutus- ja suostuttelukeinoja.
S3 Tekstien tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan ohjattujen ja suunniteltujen kantaa ottavien ja pohtivien tekstien tuottamista.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	<ul style="list-style-type: none"> Opitaan verbien modukset ja kerrataan lauseenjäsenet. Teksteistä eritellään suostuttelu- ja vaikutuskeinojen lisäksi erilaisia sävy-, tyyli- ja rekisterivalintoja. Syvennetään tietämystä erilaisista kirjallisuuden lajeista, kuten kauhu-, rikos- ja tieteiskirjallisuudesta.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kaunokirjallisuuden kautta laajennetaan näkökulmaa erilaisiin kulttuureihin ja arvoihin. • Tutustutaan Euroopan ulkopuoliseen kirjallisuuteen.
--	---

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	L1, L2, L6, L7
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään	S3	L2, L4, L5, L6

	ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista		
T14	harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L6
T15	ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L2, L4
T16	kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	L1, L2, L4

Vuosiluokka 9

Suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.
S2 Tekstien tulkitseminen	<ul style="list-style-type: none"> Opitaan liittämään tekstit ilmestymisajan, tyylin ja tekijän kontekstiin.
S3 Tekstien tuottaminen	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan erilaisiin jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittaviin tekstilajeihin ja niiden ilmaisutapoihin. Tuotetaan kontekstiinsa liitettyjä suullisia ja kirjallisia kirjallisuusanalyysyjä kaunokirjallisuuden käsitteiden avulla. Syvennetään tietoa kirjoittamisen prosesseista ja tekstin viimeistelystä sekä opitaan arvioimaan omaa kehittymistä viestijänä ja kirjoittajana. Laaditaan kirjallisuusessee tai -esitys, jossa harjoitellaan monipuolista lähteiden käyttöä ja viittaustekniikkaa.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, suomen sukukieliin, suomen kielen kehittymiseen ja ominaispiirteisiin. Perehdytään Suomen kulttuurin ja kirjallisuuden vaiheisiin ja piirteisiin.

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin	S1	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimedialaisissa viestintäympäristöissä	S1	L1, L2, L6, L7
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	L1, L2, L4, L5
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L7
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimedialaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	L2, L4, L5, L6
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	L2, L4, L5, L6

T15	ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	L1, L2, L4
T16	kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	S4	L1, L2, L4
T17	ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	L2, L4, L6, L7

Ruotsin kieli, A-oppimäärä

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none">• Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla.• Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.• Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none">• Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja.• Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none">• Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.• Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.• Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokka 7

Ruotsin kielen A-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none">• Pyritään antamaan oppilaalle mahdollisuuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään esimerkiksi tekemällä yhteistyötä kaupungin ruotsinkielisten koulujen ym. ruotsinkielisten toimijoiden kanssa.• Pohditaan Suomen ja Paraisten kaksikielisyyttä sekä näihin liittyviä ilmiöitä avoimesti ja monipuolisesti.• Laajennetaan oppilaan valitseman aineiston käyttöä.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none">• Vahvistetaan oppilaan taitoa asettaa tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista itsenäisesti sekä yhteistyössä muiden oppilaiden ja opettajan kanssa.• Harjoitellaan myös palautteen antamista ja vastaanottamista muilta oppilailta.• Painotetaan edelleen rohkeutta käyttää kieltä ja viestin välittymisen tärkeyttä.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none">• Rohkaistaan oppilasta käyttämään kielitaitoaan myös autenttisissa ympäristöissä ja hyödynnetään kaksikielisen paikkakunnan mahdollisuuksia esim. asioidaan kirjastossa tai käydään matkailutoimistossa.• Painotetaan oppilaan omia kiinnostuksen kohteita aihepiirejä valittaessa.• Vahvistetaan ääntämisen perussääntöjen osaamista.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L2, L5
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3, L7
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	L1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2, L6
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L3, L4, L5

Vuosiluokka 8

Ruotsin kielen A-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> Ohjataan oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, joissa hänen on mahdollista esim. harjoitella kulttuurienvälistä toimintakykyään. Syvennetään Pohjoismaiden kulttuurien ja kielten tuntemusta.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan vertaisarvioinnin käytänteitä. Painotetaan edelleen oman työn tärkeyttä kielten opiskelussa ja esitellään monipuolisia oppimateriaaleja (pelit ym.), joiden avulla oppilas voi vahvistaa kielitaitoaan itsenäisesti.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> Tarjotaan oppilaalle erilaisia tekstejä ja ohjataan häntä käyttämään päättelytaitoa ja kiinnittämään huomiota keskeiseen sisällön ymmärtämiseen. Painotetaan oppilasta kiinnostavia ajankohtaisia aiheita.
---	---

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L2, L5
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3, L7
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	S2	L1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2, L6
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnessa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L3, L4, L5

Vuosiluokka 9

Ruotsin kielen A-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> Rohkaistaan oppilasta toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Edistetään oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä ja perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilasta kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> Kannustetaan oppilasta aloitteelliseen toimintaan vuorovaikutustilanteissa. Painotetaan oppimateriaalien monipuolista käyttöä ja ohjataan itsenäiseen tiedon hakemiseen.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> Ohjataan oppilasta etsimään häntä kiinnostavia, omalle tasolleen sopivia suullisia ja kirjallisia tekstejä. Syvennetään oppilaan kykyä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Harjoitellaan toisen asteen opinnoista kertomista sekä tutustutaan nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyään	S1	L1, L2
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	L2, L5
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieltä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3, L7
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	S2	L1
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	L4
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	L2, L6
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	L4
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	L3, L4, L5

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none">• Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä.• Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin.• Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none">• Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla.• Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja.• Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none">• Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.• Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä.• Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokka 7

Ruotsin kielen B1-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none">• Havainnoidaan Paraisten kaksikielistä kielenkäyttöympäristöä.• Tutustutaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroihin.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none">• Ohjataan oppilasta asettamaan itse tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista tasaisin väliajoin.• Otetaan kommunikaatio ensisijaiseksi tavoitteeksi ja harjoitellaan sitä runsaasti sekä suullisin että kirjallisin harjoituksin.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none">• Harjoitellaan pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista oppilaille tutuista, arkisista aiheista.• Kiinnitetään erityistä huomiota ääntämisen harjoitteluun viestin välittymisen varmistamiseksi.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	L2, L5
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S1	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2	L2, L7
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4, L6
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L4, L5

Vuosiluokka 8

Ruotsin kielen B1-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan Pohjoismaihin, pohjoismaisiin kieliin ja niiden yhtäläisyyksiin.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> Käytetään erilaisia oppimisympäristöjä ja hyödynnetään tässä mahdollisuuksien mukaan kaksikielisen kaupungin tarjoamia ympäristöjä. Rohkaistaan oppilasta käyttämään kielitaitoaan myös luokahuoneen ulkopuolella. Oppilasta motivoidaan asettamaan itse tavoitteita ja arvioimaan niiden toteutumista tasaisin väliajoin.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> Kannustetaan oppilasta huomaamaan oman työn merkitys kielitaidon kehittämisessä ja sen ylläpitämisessä. Harjoitellaan ääntämistä ja painotetaan edelleen viestin välittymisen tärkeyttä ja rohkeutta käyttää kieltä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	L2, L5
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S1	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2	L2, L7
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4, L6
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L4, L5

Vuosiluokka 9

Ruotsin kielen B1-oppimäärän sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> Syvennetään tietoa Pohjoismaiden kulttuurista. Vahvistetaan kielitiedon peruskäsitteiden tuntemista mm. toisen asteen opintoja varten (aikamuodot, sanajärjestys, substantiivien taivutus).
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan oppilaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan monipuoliseen kielen käyttöön erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella. Ohjataan oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja kotikaupungissaan.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> Pyritään harjoittelemaan kansainvälistä yhteydenpitoa eri viestintävälineitä ja oppimisympäristöjä hyödyntäen. Painotetaan toisen asteen opintoihin, nuorten työelämään ja opiskeluun liittyvää kielitaitoa.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	L2, L5
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L4
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S1	L1
T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	S2	L2, L7
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L2, L4, L6
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L4, L5

Englanti A-oppimäärä

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none">Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi.Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli.Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa.Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.
S2 Kielen Opiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none">Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja.Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none">Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti.Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalien kommunikaation kielenä.Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vuosiluokka 7

Englannin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none">Tutustutaan mahdollisimman monipuolisiin materiaaleihin oppilaan oman kielitaidon rajoissa.Tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä ulkomaisten koulujen kanssa sekä muuta kansainvälistä yhteistyötä oppilaita motivoivalla tavalla.Vertaillaan suomea ja englantia sanaston, sanajärjestyksen ja kieliopin tasolla ja pohditaan myös syitä eroihin ja yhtäläisyyksiin. Tutustutaan erilaisiin idiomeihin ja sanontoihin.Opetellaan keskeisiä kieliopillisia käsitteitä joiden tunteminen osaltaan auttaa kielten keskinäistä vertailua.
S2 Kielen Opiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none">Opitaan omien tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia itsenäisesti ja opettajan kanssa.Kiinnitetään huomiota erilaisiin oppimistapoihin ja käydään monipuolisesti läpi erilaisia tekniikoita sanaston, tekstien ja rakenteiden opiskeluun sekä tekstien ja kuullun ymmärtämiseen liittyen. Kannustetaan oppilasta löytämään itselle sopivin ja tehokkain oppimistapa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Opitaan antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta. • Kiinnitetään jatkuvaa huomiota kohteliaisuuteen ja ystävällisyyteen vuorovaikutustilanteissa. • Pyritään tarjoamaan oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia käyttää englantia aidoissa vuorovaikutustilanteissa. • Korostetaan viestin välittymisen tärkeyttä.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> • Vuorovaikutustaitoja ja keskusteluihin osallistumista harjoitellaan kaikilla vuosiluokilla. Opintojen edetessä ja kielitaidon vahvistuessa aihepiirit muuttuvat haastavammiksi. • Kirjeiden, sähköpostien ym. lyhyempien englanninkielisten viestien rakennetta ja kirjoittamista harjoitellaan. • Luetaan tekstejä monipuolisista lähteistä ja totutetaan oppilas siihen, että tekstejä ei käännetä sanasta sanaan vaan sisältö selvitetään pääasioina ja kokonaisuuksina. • Opiskellaan sanoja mahdollisimman monipuolisesti erilaisia tekniikoita käyttäen ja harjoitellaan sanastojen ja sanakirjojen tehokasta käyttöä. • Painotetaan viestin välittymisen tärkeyttä ja harjoitellaan sanojen selittämistä englanniksi sekä muita kompensatiokeinoja. • Jatketaan foneettisten merkkien sekä luonnollisen ääntämisen harjoittelua.

Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyä	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	K1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L3
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	S2	L1
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	L4
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	L4, L6
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	L2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	L4

T10	ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	L5, L6
------------	---	----	--------

Vuosiluokka 8

Englannin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan tarkemmin muutamiin englantia puhuviin maihin, niiden kielivariantteihin ja eroihin näiden välillä. Käytetään edelleen mahdollisimman monipuolisia tekstejä mutta laajennetaan aihepiirejä haastavampiin. Harjoitetaan mahdollisuuksien mukaan kansainvälistä yhteistyötä oppilaiden kielitaitoon sopivalla tasolla.
S2 Kielen Opiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> Painotetaan edelleen monipuolisten opiskelutekniikoiden harjoittelua, tavoitteiden asettamista ja arviointia sekä toimintaa vuorovaikutustilanteissa. Pyritään edelleen tarjoamaan oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia käyttää englantia aidoissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan tiedonhakuja pääasiassa englanninkielisistä lähteistä.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> Jatketaan vuorovaikutustaitojen ja keskusteluihin osallistumisen harjoittelua. Harjoitellaan monisyisempiä viestintätilanteita, joissa aiheet eivät ole niin konkreettisia ja omien mielipiteiden ilmaiseminen on tärkeää. Opastetaan oppilasta valitsemaan sopivan tasoisia, itseään kiinnostavia, monipuolisia tekstejä. Työstetään tekstejä monipuolisesti. Tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tuottaa itse tekstejä. Tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia harjoitella ja näyttää suullista osaamista. Painotetaan edelleen viestin välittymisen tärkeyttä ja jatketaan erilaisten kompensatiokeinojen harjoittelua.

Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	K1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L3
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä	S2	L1, L3

	ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen		
T5	kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	L1
T6	rohkaisa oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	L4
T7	tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	L4, L6
T8	auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälisiä viestintää	S3	L2
T9	tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	L4
T10	ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	L5, L6

Vuosiluokka 9

Englannin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan englannin kielen moninaisuuteen ja tarkastellaan englannin levinneisyyttä myös maissa, joissa englantia ei puhuta äidinkielenä. Pohditaan mm. poliittisia syitä englannin leviämiseen. Tutustutaan monipuolisesti myös aiheeltaan haastavampiin asiateksteihin esim. englanninkielisten sanomalehtien artikkeleihin ja ajankohtaisuutisiin. Harjoitetaan edelleen kansainvälistä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan.
S2 Kielenopiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> Painotetaan edelleen monipuolisten opiskelutekniikoiden harjoittelua, tavoitteiden asettamista ja arviointia. Painotetaan erityisesti monipuolisia mahdollisuuksia käyttää englantia aidoissa vuorovaikutustilanteissa. Etsitään itseä kiinnostavia ja mielekkäitä tapoja hyödyntää englannin taitoja. Totutaan käyttämään englantia tiedonhaun kielenä suoraan kopiaimatta ja kiinnitetään huomiota lähteiden luotettavuuden arviointiin.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan edelleen vuorovaikutustaitoja, keskustelua ja mielipiteen ilmaisemista myös haastavammista aiheista. Tarjotaan edelleen monipuolisia mahdollisuuksia harjoitella ja näyttää suullista osaamista. Opetellaan tuottamaan myös virallisempaa asiatekstiä. Kiinnitetään viestin perillemenon lisäksi yhä enemmän huomiota tekstin sujuvuuteen, vaihtelevuuteen ja luonnollisuuteen.

Englannin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyä	S1	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	K1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	L1, L3
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	L1, L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	S2	L1
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	L4
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	L4, L6
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälisiä viestintää	S3	L2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	L4
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	L5, L6

Vieras kieli, saksa tai ranska, B2-oppimäärä

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen	<ul style="list-style-type: none"> Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perusteella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä. Tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan. Etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.
S2 Kielen opiskelutaidot	<ul style="list-style-type: none"> Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita. Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.
S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä	<ul style="list-style-type: none"> Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajanvietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vuosiluokka 8

Vieraan kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemissä kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	L1, L2, L4
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	L3
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	L4

T4	tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	L4
T5	auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	L4, L6
T6	rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	L4
T7	tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	L5

Vuosiluokka 9

Vieraan kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2	rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	L3
T3	järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	L4
T4	tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	L4
T5	auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	L4, L6
T6	rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	L4
T7	tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	L5

Matematiikka

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Ajattelun taidot ja menetelmät	<ul style="list-style-type: none">• Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.• Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä.• Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.• Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista.• Tutustutaan todistamisen perusteisiin.• Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.• Syvennetään algoritmista ajattelua.• Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä.• Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.
S2 Luvut ja laskutoimitukset	<ul style="list-style-type: none">• Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla.• Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla.• Opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla.• Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin.• Laajennetaan lukualueita reaali- ja kompleksilukuihin.• Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin.• Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista.• Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä.• Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen.• Harjoitellaan prosentiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta.• Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti.• Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku.• Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.
S3 Algebra	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen.• Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä.• Tutustutaan polynomin käsitteeseen.• Harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua.• Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä.• Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä.• Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.• Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä.• Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja.• Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.
S4 Funktiot	<ul style="list-style-type: none">• Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti.• Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.• Perehdytään funktion käsitteeseen.• Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon.• Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet.• Tulkitaan kuvaaja esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä.• Määritetään funktioiden nollakohtia.
S5 Geometria	<ul style="list-style-type: none">• Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä.• Perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin.• Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.• Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä.• Harjoitellaan geometrista konstruointia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. • Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen. • Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. • Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. • Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. • Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. • Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.
S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	<ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. • Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. • Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. • Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. • Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. • Lasketaan todennäköisyyksiä

Vuosiluokka 7

Matematiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Ajattelun taidot ja menetelmät	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. • Kehitetään oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. • Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. • Kehitetään algoritmista ajattelua.
S2 Luvut ja laskutoimitukset	<ul style="list-style-type: none"> • Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. • Vahvistetaan yhteen- ja vähennyslaskutaitoa murtoluvuilla. • Opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. • Opitaan potenssin käsite. • Tutustutaan kymmenpotenssimuotoihin. • Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. • Syvennetään desimaalilukujen laskutoimitusten osaamista. • Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä desimaalien lukumäärän, yksiköiden tai merkitsevien numeroiden avulla.
S3 Algebra	<ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään lausekkeen arvon laskemiseen. • Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. • Tutustutaan muuttujan ja yhtälön käsitteisiin. • Harjoitellaan termien yhdistämistä. • Ratkaistaan yksinkertaisia ensimmäisen asteen yhtälöitä.
S4 Funktiot	<ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan koordinaatiston käsite. • Piirretään pisteitä ja kuvioita koordinaatistoon.
S5 Geometria	<ul style="list-style-type: none"> • Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä. • Perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. • Tutkitaan kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia myös tietotekniikan avulla. • Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. • Harjoitellaan geometrista konstruointia. • Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tangenttikulma. • Tutustutaan Thaleen lauseeseen.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- Siirretään käsiteltäväksi 9. vuosiluokalla.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1-S6	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1-S6	L3, L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1-S6	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1-S6	L1, L2, L4, L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1-S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1-S6	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1-S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1-S6	L5
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	L1, L3, L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	L1, L4
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään	S3, S4	L1, L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	L1, L4, L5
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	L1, L4, L5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	L1, L4, L5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	L1, L4
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokka 8

Matematiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Ajattelun taidot ja menetelmät	<ul style="list-style-type: none"> • Kerrataan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. • Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. • Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. • Syvennetään algoritmista ajattelua. • Sovelletaan valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.
S2 Luvut ja laskutoimitukset	<ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään taitoa laskea peruslaskutoimituksia eri lukualueilla. • Lukualuetta laajennetaan reaali lukuihin. • Tutustutaan alkulukujen käsitteeseen. • Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. • Varmistetaan prosenttien käsitteen ymmärtäminen. • Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. • Opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. • Tutustutaan prosenttiyksikön ja promillen käsitteisiin. • Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. • Kerrataan kymmenpotenssimuodot ja opetellaan etuliitteitä. • Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.
S3 Algebra	<ul style="list-style-type: none"> • Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. • Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. • Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. • Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. • Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vauilinaisia toisen asteen yhtälöitä. • Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. • Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.
S4 Funktiot	<ul style="list-style-type: none"> • Kuvataan riippuvuuksia graafisesti.
S5 Geometria	<ul style="list-style-type: none"> • Syvennetään suorien, kulmien ja monikulmioiden ominaisuuksiin liittyvää tietoutta. • Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta. • Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. • Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. • Kehitetään mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.
S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	<ul style="list-style-type: none"> • Siirretään käsiteltäväksi 9. vuosiluokalla.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1-S6	L1, L3, L5
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1-S6	L3, L7
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1-S6	L1, L4
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1-S6	L1, L2, L4, L5
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1-S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1-S6	L1, L3, L4, L6
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1-S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	L1, L4, L5
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1-S6	L5
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	L1, L3, L4
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	L1, L4
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityöihin	S2, S6	L1, L4
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S3, S4	L1, L3, L6
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönsuhteiden ratkaisutaitojaan	S3, S4	L1, L4
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	L1, L4, L5
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	L1, L4, L5
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	L1, L4, L5
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	L1, L4
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6

Vuosiluokka 9

Matematiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Ajattelun taidot ja menetelmät	<ul style="list-style-type: none"> Syvennetään loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Syvennetään oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Syvennetään matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.
S2 Luvut ja laskutoimitukset	<ul style="list-style-type: none"> Syvennetään peruslaskutaitoa reaalityyppisillä.
S3 Algebra	<ul style="list-style-type: none"> Syvennetään muuttujan käsitteen ymmärtämistä ja taitoa lausekkeen arvon laskemiseen. Vahvistetaan taitoa ratkaista yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti.
S4 Funktiot	<ul style="list-style-type: none"> Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon myös tietokoneohjelmia hyödyntäen. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.
S5 Geometria	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan trigonometrisiin funktioihin ja niiden kuvaajiin. Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita ongelmanratkaisussa. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.
S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa esimerkiksi erilaisten projektien avulla. Lasketaan keskiarvoja ja muita tilastollisia tunnuslukuja erilaisista aineistoista. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja digitaalisin menetelmin. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 Vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1-S6	L1, L3, L5

T2	kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1-S6	L3, L7
T3	ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1-S6	L1, L4
T4	kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1-S6	L1, L2, L4, L5
T5	tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1-S6	L1, L3, L4, L5, L6
T6	ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1-S6	L1, L3, L4, L6
T7	rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1-S6	L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T9	opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1-S6	L5
T10	ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	L1, L3, L4
T11	ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	L1, L4
T12	tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityyppisiin	S2, S6	L1, L4
T13	tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S3, S4	L1, L3, L6
T14	ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönselvitämisaitojaan	S3, S4	L1, L4
T15	ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3, S4	L1, L4, L5
T16	tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	L1, L4, L5
T17	ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	L1, L4, L5
T18	kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	L1, L4
T19	ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	L3, L4, L5
T20	ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1	L1, L4, L5, L6

Biologia

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Biologinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none">Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.
S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön	<ul style="list-style-type: none">Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua.Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.
S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta	<ul style="list-style-type: none">Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä.Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä.Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen.Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.
S4 Mitä elämä on?	<ul style="list-style-type: none">Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin.Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta.Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä.Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin.Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.
S5 Ihminen	<ul style="list-style-type: none">Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa.Syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä.Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita.Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.
S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta	<ul style="list-style-type: none">Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä.Pohditaan luonnonvarojen kestävä käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestäväää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia.Käsitellään biotalouden ja ekosysteempipalveluiden mahdollisuuksia kestävään tulevaisuuden kannalta.Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.
S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta	<ul style="list-style-type: none">Tutustutaan monimuotoisuuden säilyttämisen sekä luonnonsuojelun osuutta siinä.Lisäksi tutustutaan luonnonvarojen kestävä käytön periaatteisiin sekä ihmisen aiheuttamiin muutoksiin lähiympäristössä, myös Saaristomeressä.

Vuosiluokka 7

Biologian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Biologinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none"> Biologisen tutkimuksen vaiheisiin perehdytään kasvattamalla kasveja ja tekemällä niillä yksinkertaisia kokeita.
S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön	<ul style="list-style-type: none"> Lajintuntemusta kehitetään vertailemalla eri biotooppien lajistoa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään tutustumisretki maastoon.
S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta	<ul style="list-style-type: none"> Suomalaisen metsäekosysteemin rakenne ja toiminta sekä ihmisen vaikutus niihin. Lisäksi tutustutaan muihin suomalaisiin ekosysteemeihin, mm. Saaristomereen sekä ihmisen vaikutukseen siihen. Kurssin jälkeen oppilas laatii eliökokoelman.
S4 Mitä elämä on?	<ul style="list-style-type: none"> Elämän perusilmiöistä fotosynteesiä tarkastellaan etenkin kasvien kasvattamisen yhteydessä, muut sisällöt muilla vuosiluokilla. Tarkastellaan kasvien kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita
S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan monimuotoisuuden säilyttämisen sekä luonnonsuojelun osuutta siinä. Lisäksi tutustutaan luonnonvarojen kestävään käytön periaatteisiin sekä ihmisen aiheuttamiin muutoksiin lähiympäristössä, myös Saaristomeressä.

Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L7
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	L4, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S2, S3, S4, S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3, S4	L1, L5
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7

Vuosiluokka 8

Biologian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Biologinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan evoluutiobiologian ja perinnöllisyystieteen tutkimuksen lähtökohtiin. Eri ekosysteemeihin tutustutaan evolutiivisesta lähtökohdasta.
S4 Mitä elämä on?	<ul style="list-style-type: none"> Perehdytään eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia eri eliöryhmien yhteydessä.
S5 Ihminen	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen. Muu ihmisen biologiaan liittyvä sisältö käsitellään yhdeksännellä vuosiluokalla.
S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan ympäristömuutosten merkitykseen evoluutiossa. Muut sisällöt käsitellään muilla vuosiluokilla.

Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1, S4, S5	L4, L5
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita	S1, S4, S5	L1
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S4, S5, S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S4, S5	L1, L5
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1, S4, S6	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1, S4, S5, S6	L1, L5
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1, S4, S5, S6	L7

Vuosiluokka 9

Biologian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Biologinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none"> Ihmisen biologiaa havainnollistetaan pienimuotoisin tutkimuksin ja mittauksin. Virtuaalilaborointeja hyödynnetään tarvittaessa.
S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön	<ul style="list-style-type: none"> Tutustumisretkiä tehdään pääosin digitaalisesti ja ne voivat suuntautua esimerkiksi tutkimuslaboratorioihin tai terveydenhuollon palveluiden piiriin.
S4 Mitä elämä on?	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan bioteknologian mahdollisuuksiin ihmisen terveyden sekä ympäristön hyvinvoinnin edistäjänä. Muut sisällöt on käsitelty aiemmillä vuosiluokilla.
S5 Ihminen	<ul style="list-style-type: none"> Keskitytään ihmiskehon toimintaan sekä syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan myös kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita sekä tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen ominaisuuksien kehittymiseen.
S6 Kohti kestäväää tulevaisuutta	<ul style="list-style-type: none"> Sisällöissä pohditaan miten bioteknologian sovelluksia voidaan kestävästi hyödyntää lääkeaineiden ja ravinnon tuotannossa sekä parantaa eläinten hyvinvointia. Geenimanipulaatiota tarkastellaan esimerkiksi ihmisen hyvinvoinnin ja luonnon monimuotoisuuden suojelun näkökulmasta.

Biologian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1, S2, S4, S6	L4, L5
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseriaatteita	S1, S4, S5	L1
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	L3
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	L4, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S2, S4, S5, S6	L1
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S4, S5	L1, L5
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella	S1, S2, S4, S5, S6	L1, L5
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	L2, L3, L7

T12	innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiötä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1, S2, S4, S5, S6	L7
T13	ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	L7
T14	innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	L5, L7

Maantieto

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Maapallon karttakuva ja alueet	<ul style="list-style-type: none">• Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee.• Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen.• Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.
S2 Ajankohtainen muuttuva maailma	<ul style="list-style-type: none">• Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle.• Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä.• Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun.• Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.
S3 Elämän perusedellytykset maapallolla	<ul style="list-style-type: none">• Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla.• Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä.• Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.
S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt	<ul style="list-style-type: none">• Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita.• Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä.• Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen.• Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.
S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	<ul style="list-style-type: none">• Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin Suomeissa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa.• Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan.• Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.
S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	<ul style="list-style-type: none">• Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa.• Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena.• Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen.• Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella.• Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Vuosiluokka 7

Maantiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Maapallon karttakuva ja alueet	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla tutustutaan kartan peruskäsitteisiin ja opitaan tulkitsemaan erilaisia maasto- ja teemakarttoja. Kurssilla opiskellaan koko Maapallon karttakuvan peruspiirteet ja keskeisten kohteiden sijainti ja nimistö. Opiskelussa apuna käytetään karttoja, paikkatietoa ja muuta geomediala. Kurssilla harjoitellaan etäisyyksien mittaamista kartalta jana- ja suhdelukummittakaavan avulla, kartan suuntaamista todellisuuden mukaisesti ja maastossa liikkumista kartan avulla.
S2 Ajankohtainen muuttuva maailma	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä pohditaan kriittisesti. Kurssilla tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen. Utisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun.
S3 Elämän perusedellytykset maapallolla	<ul style="list-style-type: none"> Kurssin sisältönä on planetaarisuus ja sen vaikutukset maapallolla (vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet). Kurssilla tarkastellaan merivettä ja puhdasta vettä, sen esiintymistä ja kestävää käyttöä. Muut sisällöt käsitellään myöhemmillä vuosiluokilla.
S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnonmaisemia ja kulttuurimaisemia ja tutustutaan niiden syntyyn vaikuttaneisiin tekijöihin. Muut sisällöt käsitellään myöhemmillä vuosiluokilla.
S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Muut sisällöt käsitellään myöhemmillä vuosiluokilla.
S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan luonnonvarojen kestävää käyttöä ja biotalouden mahdollisuuksia maailmassa. Pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristömuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen.

Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1-S6	L1, L4, L5
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	L1

T6	ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	L4, L5
T8	ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	L1
T9	harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoita oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1-S6	L4
T10	tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	L2
T12	tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	L7

Vuosiluokka 8

Maantiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Maapallon karttakuva ja alueet	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla syvennetään tietoja kartan tulkinnasta ja erilaisista maasto- ja teemakartoista. Kurssilla opiskellaan Euroopan karttakuvan peruspiirteet ja keskeisten kohteiden sijainti ja nimitykset. Opiskelussa apuna käytetään karttoja, paikkatietoa ja muuta geomedialla.
S2 Ajankohtainen muuttuva maailma	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla seurataan ajankohtaisia uutisia erityisesti Euroopan eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä pohditaan kriittisesti. Kurssilla syvennetään tietoutta työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavasta maantieteellisestä osaamisesta.
S3 Elämän perusedellytykset maapallolla	<ul style="list-style-type: none"> Elämän perusedellytyksiä, kuten puhdasta ilmaa, vettä, maaperää ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä, käsitellään ihmis- ja kulttuurimaantieteellisestä näkökulmasta.
S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan esimerkkien avulla maailman ja erityisesti Euroopan eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemiin ja pohditaan niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Muut sisällöt käsitellään muilla vuosiluokilla.
S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin eritenkin Euroopassa ja muualla maailmassa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Lisätään tietoutta ihmisoikeuksista ja hyvän elämän edellytyksistä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.
S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	<ul style="list-style-type: none"> Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Euroopassa ja maailmassa. Muut sisällöt opiskellaan seitsemännellä ja yhdeksännellä vuosiluokalla.

Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1, L4, L5
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1, S2, S3, S4, S6	L4, L5
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L2, L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestäväen käytön merkitys	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L7
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geometriataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L1
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöytäitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1, S2, S4, S5, S6	L2

Vuosiluokka 9

Maantiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Maapallon karttakuva ja alueet	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla syvennetään tietoja kartan tulkinnasta ja erilaisista maasto- ja teemakartoista. Kurssilla opiskellaan Suomen ja Pohjois-Euroopan karttakuvan peruspiirteet ja keskeisten kohteiden sijainti ja nimistö. Opiskelussa apuna käytetään karttoja, paikkatietoa ja muuta geometriaa.
S2 Ajankohtainen muuttuva maailma	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla seurataan ajankohtaisia uutisia erityisesti Suomen ja Pohjois-Euroopan eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä pohditaan kriittisesti. Kurssilla syvennetään tietoutta työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavasta maantieteellisestä osaamisesta.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla	<ul style="list-style-type: none"> Kurssilla tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä. Kurssilla tutustutaan sähähän ja ilmastoon liittyviin ilmiöihin, sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin erityisesti Suomessa ja Pohjois-Euroopassa.
S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan esimerkkien avulla Suomen ja Pohjois-Euroopan eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemiin ja pohditaan niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Kurssilla tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Kenttätutkimuksia tehdään mahdollisuuksien mukaan omassa lähiympäristössä. Pyritään osallistumaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla Suomen luonnon- ja kulttuurimaisemia ja tutustutaan niiden syntyyn vaikuttaneisiin tekijöihin, etenkin jääkauteen.
S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan väestöön (mm. kulttuurit, ihmisten elämä, asuminen) ja elinkeinoihin Suomessa sekä pohditaan ympäristön vaikutusta niihin. Syvennetään tietoutta ihmisoikeuksista ja hyvän elämän edellytyksistä.
S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastellaan luonnonvarojen kestävää käyttöä, etenkin energia- ja metsätaloutta sekä biotalouden mahdollisuuksia Suomessa. Pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena (mm. tuotteiden elinkaarianalyysi). Syvennetään tietoutta ympäristönmuutoksista, erityisesti ilmastonmuutoksesta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisestä. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Maantiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	S1, S2, S4, S5, S6	L1, L4, L5
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1, S2, S4, S6	L4, L5
T3 Ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla	S1, S2, S4, S5, S6	L2, L4
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys	S1, S2, S4, S5, S6	L7
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1, S2, S4, S5, S6	L1
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1, S2, S4, S5, S6	L5, L6
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1, S2, S4, S5, S6	L1

T9	harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	S1, S2, S4, S5, S6	L4
T10	tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätöitä sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1, S2, S4, S5, S6	L2
T11	ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1, S2, S4, S5, S6	L7
T13	ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1, S2, S4, S5, S6	L3, L7

Fysiikka

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Luonnontieteellinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none">• Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin.• Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä.• Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.
S2 Fysiikka omassa elämässä ja ympäristössä	<ul style="list-style-type: none">• Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista.• Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö.• Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin.• Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.
S3 Fysiikka yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none">• Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.• Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.• Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.
S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none">• Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet.• Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.
S5 Vuorovaikutus ja liike	<ul style="list-style-type: none">• Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin.• Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen.• Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.
S6 Sähkö	<ul style="list-style-type: none">• Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia.• Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen.• Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirin ilmiömaailmaan.

Vuosiluokka 7

Fysiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Luonnontieteellinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none"> Tehdään sekä ohjeistettuja että avoimia tutkimuksia aiheena erilaiset aallot ja valo. Oppilasta kannustetaan itse suunnittelemaan tutkimuksia aiheena aallot ja valo sekä arvioimaan saamiaan tuloksia. Keskitytään kvalitatiivisiin tutkimuksiin. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten eri vaiheissa.
S2 Fysiikka omassa elämässä ja ympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> Aihetta aallot ja valo tutkitaan myös terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta. Tutustutaan sähkömagneettisen säteilyn ja hiukkassäteilyn eri lajeihin. Kiinnitetään erityistä huomiota säteilyn merkitykseen terveydelle ja haitalliselta säteilyltä suojautumiseen.
S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none"> Perehdytään SI-järjestelmään ja sen merkitykseen. Tutustutaan joihinkin fyysikoihin ja siihen, miten heidän tutkimuksensa on muuttanut maailmankuvaamme. Tutkitaan, miten aallot ja valo liittyvät ajankohtaisiin tietoteknisiin sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1, S2, S4	L1
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1, S2, S4	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1, S2, S4	L2, L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1, S2, S4	L5
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1, S2, S4	L1
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1, S2, S4	L2, L4

Vuosiluokka 8

Fysiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S2 Fysiikka omassa elämässä ja ympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> Tutkitaan lämpöfysiikkaan liittyviä ilmiöitä, esim. lämpötilaa, lämpölaajenemista, lämmön varastoitumista ja lämmön siirtymistapoja. Lämpölaajenemista ja lämpöenergiaa käsitellään myös kvantitatiivisesti.
S3 Fysiikka yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Teknologisista sovelluksista painotetaan lämpöfysiikkaan liittyviä energiaratkaisuja.
S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none"> Energian säilymisen periaate tulee esiin mekaanisen energian ja lämpöenergian käsittelyssä.
S5 Vuorovaikutus ja liike	<ul style="list-style-type: none"> Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Tutkitaan yhteen kappaleeseen vaikuttavia voimia ja niiden vaikutusta kappaleen liiketilaan. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Liikettä, voimaa, tiheyttä, painetta, työtä ja tehoa tutkitaan kokeellisesti esimerkiksi simulaatioiden tai laboratoriotutkimusten avulla. Tiheyttä, painetta, työtä, tehoa ja energiaa käsitellään myös kvantitatiivisesti.

Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S2, S3, S4, S5	LI, L6
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S2, S3, S4, S5	L2, L5
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S2, S3, S4, S5	L2, L3, L5
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S2, S3, S4, S5	L5
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S2, S3, S4, S5	L1

Vuosiluokka 9

Fysiikan sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S3 Fysiikka yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Sähköteho, sähköenergia ja energian hinta yhdistävät sisällöt yhteiskuntaan. Sähkötehoa, sähköenergiaa ja energian hintaa tarkastellaan myös kvantitatiivisesti.
S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none"> Puhutaan maailmankaikkeuden isoista ja pienistä rakenteista. Tutustutaan maailmankaikkeuden rakenteiden uusimpiin tutkimustuloksiin. Tutustutaan ja otetaan kantaa sähkön fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.
S5 Vuorovaikutus ja liike	<ul style="list-style-type: none"> Tutkitaan muuttuvan magneettikentän ja vaihtovirran välisiä vuorovaikutuksia.
S6 Sähkö	<ul style="list-style-type: none"> Opetellaan lukemaan kytkentäkaavioita ja rakennetaan erilaisia kytkentöjä. Tutkitaan virtapiirejä ja Ohmin lakia myös kvantitatiivisesti. Tutkitaan virtapiirejä käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa, esimerkiksi pelejä tai simulaatioita. Tutkitaan staattisen sähkön ilmiöitä ja magnetismia. Tutkitaan sähkön tuottamisen tapoja ja niiden vaikutusta yhteiskuntaan ja luontoon. Pohditaan kodin sähköturvallisuutta.

Fysiikan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S3, S4, S5, S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta	S3, S4, S5, S6	L3, L7
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S3, S4, S5, S6	L5
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S3, S4, S5, S6	L1, L4
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojään ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S3, S4, S5, S6	L6

Kemia

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Luonnontieteellinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none">• Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle.• Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin.• Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita, kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä.• Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.
S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä	<ul style="list-style-type: none">• Oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista.• Otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila.• Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen.• Tutkitaan olomuotojen muutoksia.
S3 Kemia yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none">• Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista.• Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana.• Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.
S4 Kemia maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none">• Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet.• Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.
S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne	<ul style="list-style-type: none">• Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta.• Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään.• Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.• Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin.• Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.
S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset	<ul style="list-style-type: none">• Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa.• Havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä.• Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle.• Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä.• Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

Vuosiluokka 7

Kemian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Luonnontieteellinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none"> Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita, kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.
S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> Oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.
S3 Kemia yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.
S4 Kemia maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none"> Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.
S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne	<ul style="list-style-type: none"> Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista ja atomin rakenteeseen.
S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6	L1
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	L1, L7
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	L2, L5

T9	ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
T10	ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1
T11	ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	L1

Vuosiluokka 8

Kemian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Luonnontieteellinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none"> Pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.
S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> Pohditaan oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.
S3 Kemia yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.
S4 Kemia maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none"> Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.
S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne	<ul style="list-style-type: none"> Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa.
S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	L1, L6
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	L2, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä	S1-S6	L1
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S1-S6	L1
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	L1

Vuosiluokka 9

Kemian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Luonnontieteellinen tutkimus	<ul style="list-style-type: none"> Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita, kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.
S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä	<ul style="list-style-type: none"> Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.
S3 Kemia yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.
S4 Kemia maailmankuvan rakentajana	<ul style="list-style-type: none"> Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet.

	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.
S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne	<ul style="list-style-type: none"> Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään. Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia, kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta.
S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkittamista.

Kemian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	L6, L7
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1-S6	L3, L7
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	L2, L3, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	L5
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6	L2, L4
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1-S6	L1, L4
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseräitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	L1
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietoa ja taitoja monilaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	L6

Terveystieto

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys	<ul style="list-style-type: none">• Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta.• Opetuksessa käsitellään elämäntapaa sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta.• Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetti, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot.• Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn.• Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.
S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy	<ul style="list-style-type: none">• Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä.• Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta.• Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen.• Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa.• Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista.• Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.• Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi.• Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy.• Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.
S3 Terveys, yhteisöt yhteiskunta ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none">• Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa.• Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen.• Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.• Tietolähteitä, erilaisia terveystietokantien ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta.• Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.• Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Vuosiluokka 7

Terveystiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys	<ul style="list-style-type: none"> • Terveyden eri osa-alueet • Elämäntapa, kasvu ja kehitys • Identiteetti, minäkuva ja itsetuntemus • Tunne- ja vuorovaikutustaidot • Ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentava käsittely
S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> • Terveyttä tukevat voimavarat • Sairauksia ehkäisevät tekijät • Kiusaaminen ja stressi
S3 Terveys, yhteisöt yhteiskunta ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa • Sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen • Keskeiset terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinot, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit • Tietolähteiden sekä terveystieteen kriittinen tarkastelu • Kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen • Eri näkökulmat: lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvu ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	L2, L3, L4, L7
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1	L1, L3, L4, L6
T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilasta valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	L1, L2, L3, L4, L6, L7

Vuosiluokka 8

Terveystiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys	<ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • Seksuaalinen kehittyminen • Mielen hyvinvointi • Itsensä arvostaminen • Turvataidot
S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> • Terveyteen liittyvät tottumukset • Seksuaalisuus • Terveyden voimavarat • Turvallisuustaidot ja -valmiudet • Ensiaputaidot ja itsehoito • Ajankohtaiset terveysilmiöt sekä medialukutaito • Terveyden vaaratekijät • Nuoren mielen pahoinvointi • Riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy • Sairauksien ehkäisy.
S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none"> • Tietolähteiden sekä terveystietokannoinnin kriittinen tarkastelu

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	L1-L4
T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3	L2, L3, L5, L6, L7
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1, S2	L2, L3, L4, L7
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	L1-L7

Vuosiluokka 9

Terveystiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys	<ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • Perheen ja läheisten merkitys
S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> • Työ- ja toimintakykyyn vaikuttavat tekijät • Mielensterveyttä ja hyvinvointia tukevat ympäristöt, yhteisöt ja harrastukset • Tuen ja avun hakeminen omalla paikkakunnalla
S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none"> • Paikallisesti painotettu sisältöalue, joka käydään läpi kokonaisuudessaan.

Terveystiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L7
T10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveystieteiden ja palveluiden asianmukaista käyttöä	S1, S2	L1, L3, L6
T11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntilanteeseen kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	S1-S3	L1, L2, L3, L7
T12 tukea oppilasta valmiuksia arvioida kriittisesti terveyden ja sairautten liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	S3	L1-L7

Yhteinen katsomusaine

Vuosiluokka 7

Yhteisen katsomusaineen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 ET Katsomus ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none"> Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on katsomukset eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa perehdytään uskontojen levinneisyyteen ja keskeisiin opetuksiin.
S1 UE Suhde omaan uskuntoon	<ul style="list-style-type: none"> Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta.
S2 UE Uskontojen maailma	<ul style="list-style-type: none"> Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä (esim. islam, buddhalaisuus, hindulaisuus, Aasian uskonnot), perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäntarkoituksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Yhteisen katsomusaineen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskuntoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	L1
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S1, S2	L2, L3, L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1, S2	L2, L4, L5, L7
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S2	L2, L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S2	L5, L6
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2	L6

Vuosiluokka 9

Yhteisen katsomusaineen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S2 Uskontojen maailma	<ul style="list-style-type: none"> Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.
S2 ET Etiikan perusteita	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.
S3 ET Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus	<ul style="list-style-type: none"> Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.
S3 UE Hyvä elämä	<ul style="list-style-type: none"> Valittavien sisältöjen tulee avata elämäkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisössä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Yhteisen katsomusaineen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	(UE, ET) S2	L1

T2	ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista.	(UE) S2	L2
T4	ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	(UE, ET) S2, S3	L2, L4, L6
T5	ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	(UE, ET) S3	L1,L2, L4, L5, L7
T6	ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	(UE, ET) S3	L2, L7
T7	auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	(UE, ET) S3	L5, L6
T8	rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	(UE, ET) S2, S3	L7
T9	innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	(UE, ET) S2, S3	L1, L2
T10	rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	(UE) S2, S3	L6

Uskonto

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Suhde omaan uskontoon	<ul style="list-style-type: none">• Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta.• Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi.• Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko.• Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin.• Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia.• Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin.• Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.
S2 Uskontojen maailma	<ul style="list-style-type: none">• Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa.• Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonottomuuteen elämäntapamuutoksena.• Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet.• Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa.• Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.
S3 Hyvä elämä	<ul style="list-style-type: none">• Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen.• Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen.• Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan.• Opetuksen sisällöiksi valitaan elämäntapakysymyksiä, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä.• Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.• Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Vuosiluokka 8

Uskonnon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Suhde omaan uskontoon	<ul style="list-style-type: none">Opetuksessa keskitytään ennen kaikkea kristinuskon historiaan, leviämiseen ja esiintymiseen eri maanosissa sekä Raamatun syntyhistoriaan, sisältöön ja oppiin.
S3 Hyvä elämä	<ul style="list-style-type: none">Valittavien sisältöjen tulee avata elämäkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja.Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2	L1
T2 ohjata oppilasta syventämään tietoaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	L2
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	L1, L2, L4, L5, L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3	L5, L6
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3	L6

Elämäkatsomustieto

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Katsomus ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin.• Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja.• Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa.• Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin.• Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.
S2 Etiikan perusteita	<ul style="list-style-type: none">• Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin.• Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus.• Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin.• Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin.• Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta.• Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.
S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen.• Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin.• Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen.• Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin.• Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

Vuosiluokka 8

Elämäkatsomustiedon sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Katsomus ja kulttuuri	<ul style="list-style-type: none">• Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja.• Seurataan katsomusten ja kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa.• Arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.
S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen.• Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen.

- Tutustutaan ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin.
- Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin.

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 tutustua katsomuksellisiin käsitteisiin	S1	L1, L2, L4
T4 tutustua uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteisiin	S1, S3	L1, L3
T5 tuntea katsomusvapauden merkitys ihmisoikeutena	S1, S3	L2, L3, L6, L7
T6 tunnistaa erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja ja ymmärtää niiden perustelut	S1-S3	L1, L2, L4
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	L1, L7

Historia

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys	<ul style="list-style-type: none">Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.
S2 Ihmiset muuttavat maailmaa	<ul style="list-style-type: none">Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.
S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan	<ul style="list-style-type: none">Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.
S4 Suurten sotien aika	<ul style="list-style-type: none">Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta.Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.
S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen	<ul style="list-style-type: none">Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria.Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.
S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret	<ul style="list-style-type: none">Syvennyttään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Vuosiluokka 7

Historian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys	<ul style="list-style-type: none">Teollistumisen syyt Euroopassa ja SuomessaTeollistumisen eteneminen Euroopasta muualle maailmaanTyöväen asema 1800-luvullaKoneistuminen, liikenteen kehitys, kaupungistuminen ja niiden ympäristövaikutukset
S2 Ihmiset muuttavat maailmaa	<ul style="list-style-type: none">Ranskan suuri vallankumous ja Napoleonin sodat seurauksineenValistus, taantumus/Konservatismi, liberalismi, nationalismi ja sosialismi
S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan	<ul style="list-style-type: none">Suomen sota ja autonomisen Suomen synty ja kehitysKansallinen herääminen1800-luvun lopun yhteiskunnalliset uudistuksetVenälaistämiskaudetArkielämää autonomisessa SuomessaYhteiskuntaryhmät maalla ja kaupungeissaSääty-yhteiskunnan murros
S4 Suurten sotien aika	<ul style="list-style-type: none">Kolonialismin ja imperialismin vaikutus siirtomaiden asukkaiden ja alkuperäiskansojen asemaan

	<ul style="list-style-type: none"> • Orjuus ja rasismi • Yhdysvaltain sisällissota • I maailmansota
--	--

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1-S4	L1-L7
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1-S4	L1-L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1-S4	L1, L2, L4
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1-S4	L1-L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1-S4	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1-S4	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1-S4	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1-S4	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1-S4	L1, L2, L3, L4, L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S1-S4	L1, L2, L4, L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1-S4	L1, L2, L4, L5

Vuosiluokka 8

Historian sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 8

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S4 Suurten sotien aika	<ul style="list-style-type: none"> • I maailmansodan seuraukset • II maailmansota • Holokausti • Suomi sodassa
S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Suomen sisällissota • Sisällissodan jälkeiset yhteiskunnalliset uudistukset • Urheilu ja kulttuuri 1920-30 -luvulla

	<ul style="list-style-type: none"> • Demokratia uhattuna: Lapuanliike • Arkielämää itsenäisessä Suomessa • Elinkeinorakenteen muutos ja kaupungistuminen • Suomi idän ja lännen välissä • Kansalaisyhteiskunnan synty ja kehitys
S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret	<ul style="list-style-type: none"> • Kylmä sota ja kylmän sodan kriisit • Muita poliittisia jännitteitä maailmalla • Kansainvälinen yhteistyö ja ihmisoikeuksien edistäminen • Globalisaatio • Monikulttuurinen maailma

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S4-S6	L1-L7
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S4-S6	L1-L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S4-S6	L1, L2, L4
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S4-S6	L1-L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S4-S6	L1, L2, L3, L4, L6, L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S4-S6	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S4-S6	L1, L2, L4
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S4-S6	L1, L2, L4
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S4-S6	L1, L2, L3, L4, L7
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	S4-S6	L1, L2, L4, L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S4-S6	L1, L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S4-S6	L1-L7

Yhteiskuntaoppi

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan.• Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoin.• Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.
S2 Demokraattinen yhteiskunta	<ul style="list-style-type: none">• Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin.• Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin.• Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö.• Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.
S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen	<ul style="list-style-type: none">• Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin.• Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.
S4 Taloudellinen toiminta	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävä kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta.• Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta.• Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Vuosiluokka 9

Yhteiskuntaopin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta	<ul style="list-style-type: none">• Tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään kansalaisena olemisen rooli: mitä oikeuksia ja velvollisuuksia kansalaisella on ja mitä taitoja kansalaisena toimiminen vaatii.• Käydään läpi yhteiskunnan perusosat yksilö ja perhe.• Perehdytään vaikuttamiseen sekä paikallistasolla että valtakunnan tasolla.• Mietitään vaikuttamista kaksikielisessä kunnassa.
S2 Demokraattinen yhteiskunta	<ul style="list-style-type: none">• Tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään, mitä demokratia on ja miten demokraattinen yhteiskunta toimii.• Käydään läpi ihmisoikeudet.• Pohditaan yhteiskunnan eri toimijoita ja vallankäyttöä: miten valtaa käytetään, miten vallanpitäjät valitaan. Otetaan huomioon paikallistaso, valtakunnan taso ja kansainvälinen taso.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan kansalaisyhteiskunnan eri toimijoihin. • Pohditaan media tehtävää ja roolia.
S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Keskeisenä tavoitteena on saada oppilas ymmärtämään, miten yksilö voi vaikuttaa, millaisia kanavia hän voi käyttää. • Mietitään, miten oppilas voi vaikuttaa koulunsa asioihin, miten kaupunkinsa asioihin ja miten maan asioihin. • Järjestetään oppilaskunnan vaalit ja käydään läpi äänestämistilanne. • Mietitään paikallistason yhdistysten, järjestöjen ja poliittisten puolueiden roolia vaikuttamiskanavana.
S4 Taloudellinen toiminta	<ul style="list-style-type: none"> • Käydään läpi kansantalouden käsitteet ja eri toimijoiden, kuten kotitalouksien, yritysten, kunnan ja valtion rooli. • Mietitään, miten hyvinvointi rakentuu: mistä tekijöistä kotikaupungin ja oman maan taloudellinen hyvinvointi muodostuu. • Tutustutaan oman kaupungin suurimpiin työnantajiin ja heidän toimialoihinsa. • Laajennetaan näkökulmaa EU:n tasolla ja globaalille tasolle.

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1-S4	L4, L7
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4	L1, L2, L4, L7
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietoaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	L2, L4, L7
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1-S3	L3, L4, L5
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	L1, L4, L6, L7
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1-S3	L2, L4
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänsä kansalaisena	S1-S3	L1, L4, L7
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävänsä kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	L2, L4, L6, L7
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1-S4	L1, L2, L7

Musiikki

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Miten musiikissa toimitaan	<ul style="list-style-type: none"> Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.
S2 Mistä musiikki muodostuu	<ul style="list-style-type: none"> Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.
S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestäväen hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.
S4 Ohjelmisto	<ul style="list-style-type: none"> Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Vuosiluokka 7

Musiikin sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Miten musiikissa toimitaan	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään ryhmässä työskentelemisen taitoja. Kannustetaan yhteislauluun. Tutustutaan erilaisiin laulutapoihin ja monipuolisiin äänenkäyttö- ja ääniharjoitteisiin. Yhteismusisointitaitoja harjoitetaan ja kehitetään monipuolisin keho-, rytm-, melodia- ja sointusoitinharjoituksin. Perehdytään mahdollisuuksien mukaan sointu-, melodia- ja rytmisoittinten soittotekniikoihin. Käytetään monipuolisia musiikkiliikuntaharjoitteita, joiden kautta ohjataan oppilasta keholliseen ilmaisuun ja kokemaan oma keho musiikillisena instrumenttina.

	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologisten laitteiden ja sovellusten käyttöön soittimena ja musiikin tallennusvälineinä. Ohjataan tavoitteiden asettamiseen ja musiikillisen oppimisprosessin suunnitteluun ja arviointiin.
S2 Mistä musiikki muodostuu	<ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan ja rohkaistaan oppilasta käyttämään musiikin käsitteitä musisoinnin, improvisoinnin ja kuuntelun kautta. Aktiivinen musiikin kuuntelu.
S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa	<ul style="list-style-type: none"> Ohjataan turvalliseen laitteiden käyttöön sekä omasta kuulosta huolehtimiseen musisointi- ja kuuntelutilanteissa. Ohjataan musiikin luovaan käyttöön eri taiteenaloja yhdistäen. Tutustutaan musiikin aikakausiin ja musiikkiin kulttuurin ilmentäjänä. Tuetaan ja kannustetaan oman musiikkisuhteen rakentamisessa. Rohkaistaan keskustelemaan omista havainnoista ja musiikin herättämistä ajatuksista.
S4 Ohjelmisto	<ul style="list-style-type: none"> Ohjelmistona käytetään monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia. Tehdään pienimuotoisia sävellysharjoituksia.

Musiikin opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	L2, L7
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	L2
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1-S4	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	L2
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1-S4	L1, L2, L6
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1-S4	L1, L2, L5
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenajana ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1-S4	L2, L4
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	S1-S4	L4
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	L3, L4

T11	ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja äänympäristön turvallisuudesta	S1-S4	L3
T12	ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.	S1-S4	L1

Kuvataide

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Omat kuvakulttuurit	<ul style="list-style-type: none">Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti.Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä.Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.
S2 Ympäristön kuvakulttuurit	<ul style="list-style-type: none">Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista.Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta.Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä.Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiiriin että globaalin maailman näkökulmista.
S3 Taiteen maailmat	<ul style="list-style-type: none">Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta.Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taitelijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista.Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Vuosiluokka 7

Kuvataiteen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Omat kuvakulttuurit	<ul style="list-style-type: none">Lähestytään mallia eri näkökulmista.Piirretään kohde sekä vasemmalla että oikealla kädellä.Lähestytään kohdetta moniaistisesti.Harjoitellaan väliin jäävän tilan hahmottamista.Harjoitellaan keskittymistä ja kuvittelemista.Käytetään eri välineitä havaintojen, mielikuvien ja oppilaan omien ideoiden ilmaisemiseen.Tutkitaan paikallisvärejä ja perehdytään värioppiin.Opetellaan sekoittamaan tietoisesti värisävyjä sekä hallitsemaan eri maalaustekniikoita.Pohditaan omaa identiteettiä ja suhdetta paikkaan ja aikaan taiteellisen tekemisen kautta.Voidaan toteuttaa johonkin koulun ajankohtaiseen teemaan liittyen taideprojekti, jossa yritetään vaikuttaa yleisöön taiteen avulla.

<p>S2 Ympäristön kuvakulttuurit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tehdään kuvia, joissa harjoitellaan tilan ja syvyyden kuvaamista. • Tutustutaan paikallisen arkkitehtuurin helmiin. • Hyödynnetään eri tiedontuottamisen tapoja. • Prosessityöskentelyssä dokumentoidaan eri työvaiheita tieto- ja viestintäteknologiaa apuna käyttäen. • Kerrataan ja tulkitaan eri kuvatyyppejä. • Käytetään kuvan tulkintaa oman työskentelyn lähtökohtana. • Toteutetaan työ, jossa hyödynnetään kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja.
<p>S3 Taiteen maailmat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tutustutaan taidehistorian jatkumoon: klassinen taide, modernismi, nykytaide. • Perehdytään ihmisen kuvaamiseen ja anatomiaan. • Vierailaan jossakin taidenäyttelyssä. • Toteutetaan työ, jossa taideteos tai tyyli suunta on lähtökohtana. • Käytetään kuvan analysointia ja tulkintaa oman työskentelyn tukena. • Opetellaan arvostamaan omia ja toisten oppilaiden töitä. • Yritetään välttää turhan materiaalin tuottaminen: kierrätetään kaikkea mahdollista. • Pidetään huolta työskentelyvälineistä ja materiaaleista.

Kuvataiteen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
<p>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</p>	S1-S3	L1,L3, L4, L5
<p>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään</p>	S1-S3	L2, L4, L5, L6
<p>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</p>	S1-S3	L2, L3, L4, L5
<p>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</p>	S1-S3	L2, L3, L5, L6
<p>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</p>	S1-S3	L1, L2, L3, L5
<p>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omilla kuvissaan</p>	S1-S3	L1, L2, L4, L7
<p>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä</p>	S1-S3	L1, L4, L5, L6
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</p>	S1-S3	L2, L3, L6, L7
<p>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</p>	S1-S3	L1, L2, L5, L6
<p>T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin</p>	S1-S3	L3, L4, L6, L7
<p>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</p>	S1-S3	L1, L2, L4, L7

Käsityö

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Innovointi	<ul style="list-style-type: none">• Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja.• Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen.• Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.
S2 Muotoilu	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.
S3 Kokeilu	<ul style="list-style-type: none">• Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita.• Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.
S4 Dokumentointi ja arviointi	<ul style="list-style-type: none">• Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa.• Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä.• Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.
S5 Tekeminen	<ul style="list-style-type: none">• Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia.• Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
S6 Työturvallisuus	<ul style="list-style-type: none">• Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia.• Työskennellään turvallisesti.
S7 Yrittäjämäinen oppiminen	<ul style="list-style-type: none">• Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla.• Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle.• Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.
S8 Tiedostaminen ja osallistuminen	<ul style="list-style-type: none">• Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta.• Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävä kehityksen edistäjänä arjessa.• Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä. .

Vuosiluokka 7

Käsityön sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Innovointi	<ul style="list-style-type: none"> Käytetään käsityön termejä ja merkkejä, jolloin suunnitelma ja dokumentointi on yleisesti tulkittavissa.
S2 Muotoilu	<ul style="list-style-type: none"> Harjoitellaan työpiirustusten tekoa tai valmiin ohjeen käyttöä.
S3 Kokeilu	<ul style="list-style-type: none"> Pyritään kokeilemaan ja löytämään toimiva tekniikka ja toteuttamaan tarkoituksenmukainen tuote.
S4 Dokumentointi ja arviointi	<ul style="list-style-type: none"> Dokumentoidaan suunnittelu- ja valmistusvaiheita vertaillen erilaisia ratkaisuja ja työtapoja.
S5 Tekeminen	<ul style="list-style-type: none"> Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
S6 Työturvallisuus	<ul style="list-style-type: none"> Opetetaan oppilasta valitsemaan työhön soveltuvat vaatteet, suojaimet ja turvallinen työtekniikka. Opetetaan käytettävien koneiden ja laitteiden vaatimaa huolellisuutta. Harjaannutaan huolehtimaan työn vaatimasta pukeutumisesta ja tarkoituksenmukaisista työotteista ja toimimaan rauhallisesti työhön keskittyen.
S7 Yrittäjämäinen oppiminen	<ul style="list-style-type: none"> Tehtävät suoritetaan vastuullisesti, omaa yrittäjyyttä kehittäen, suunnittelusta valmiiksi tuotteeksi.
S8 Tiedostaminen ja osallistuminen	<ul style="list-style-type: none"> Tuotteiden kierrätys ja kustomointi tuodaan osaksi arkipäivää. Kiinnitetään huomiota materiaalien alkuperään ja ekologisuuteen..

Käsityön opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi	S2, S3, S4, S5	L2, L3
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	L1
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1-S5	L4, L6
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	L2, L4

T5	ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	L3, L6
T6	ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1-S5	L5
T7	ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjydessä ja muussa työelämässä	S7	L6
T8	ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa	S8	L1, L4, L7

Liikunta

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Fyysinen toimintakyky	<ul style="list-style-type: none">• Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa.• Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit).• Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä.• Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.• Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisuuden ja esteettisyyden kokemuksia.• Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta.• Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.• Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.
S2 Sosiaalinen toimintakyky	<ul style="list-style-type: none">• Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään.• Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita.• Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä.• Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.
S3 Psykykinen toimintakyky	<ul style="list-style-type: none">• Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjänteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi.• Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista.• Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.• Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvuun ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Vuosiluokka 7

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L2, L3, L6, L7
T2 ohjata oppilasta harjaanuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L1, L2, L3, L7
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L1, L2, L6, L7
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L1, L2, L4
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L1, L2, L4
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L4, L5, L6
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L1, L2, L4, L5
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L2, L4, L5, L7
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L2, L4, L5
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L6
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	L2, L4, L5, L6

Vuosiluokka 8

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L2, L3, L6, L7
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L1, L2, L3, L7
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L1, L2, L6, L7
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L1, L2, L4
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L1, L2, L4
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunnelmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L4, L5, L6
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L1, L2, L4, L5
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L2, L4, L5, L7
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L2, L4, L5
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L6
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	L2, L4, L5, L6

Vuosiluokka 9

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L2, L3, L6, L7
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L1, L2, L3, L7
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L1, L2, L6, L7
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L1, L2, L4
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L1, L2, L4
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L4, L5, L6
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L1, L2, L4, L5
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L2, L4, L5, L7
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L2, L4, L5
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L2, L4, L5, L6
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	L2, L4, L5, L6

Kotitalous

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri	<ul style="list-style-type: none">Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä.Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta.Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.
S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	<ul style="list-style-type: none">Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä.Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen.Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä.Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.
S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	<ul style="list-style-type: none">Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina.Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta kulutusvalintoihin.Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Vuosiluokka 7

Kotitalouden sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri	<ul style="list-style-type: none">Ruoan valinta ja hyvinvointiKäytännön ruoanvalmistustaidotTuotetuntemus ja valintojen tekeminenRuokaturvallisuus ja hygieniaTaito valmistaa itse tai valita puolivalmisteita/valmisruokiaTyövälineiden ja laitteiden turvallinen käyttöPaikallinen ja oma ruokakulttuuri osana identiteettiäSaariston tapa- ja ruokakulttuuriRuokaketjun monimuotoisuusKestävä hyvinvointi
S2 Asuminen ja yhdessä eläminen	<ul style="list-style-type: none">Yhdessä eläminen, kotitalouden kasvattava merkitys ja arjen moninaisuuden ymmärtäminen ovat kaikkein keskeisin kotitalouden opetuksen tavoite.Kotien monimuotoisuusYhdessä tekeminen ja ajanhallinta

	<ul style="list-style-type: none"> • Turvallisuus ja hyvinvointi • Oma asuminen • Kodin toimintaan kuuluva asioiminen
S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	<ul style="list-style-type: none"> • Ymmärrys omista kulutustottumuksista- ja valinnoista sekä niiden seurauksista ohjaavat opetuksen sisältöjen valintaa. • Aktiivinen vaikuttaminen ja osallistuminen työtapoina ovat luonteva osa kotitalouden opetusta ja oppimistilanteita. • Oman talouden hallinta ja seuranta sekä median ja teknologian käyttö arjen työvälineenä vahvistavat nuoren kuluttaja- ja talousosaamista. • Suhde kaupalliseen mediaan ja kuluttajan taito tehdä sopimuksia ja valintoja ovat asioita, joita valitaan monipuolisesti eri oppimistilanteisiin.

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1-S3	L3
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	L2, L3
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S3	L3, L4, L5, L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	L1, L3, L6
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1-S3	L3, L5, L7
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1-S3	L1, L2, L6, L7
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1-S3	L2, L3
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	L3, L6, L7
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1-S3	L2, L6, L7
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1-S3	L1, L4
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1-S3	L4
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1-S3	L1
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1-S3	L1, L7

Oppilaanohjaus

Keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Keskeiset sisältöalueet	
S1 Oppiminen ja opiskelu	<ul style="list-style-type: none">• Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat koulu yhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista.• Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.
S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu.• Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja.• Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.
S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä.• Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittämiseen.• Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.
S4 Työelämään tutustuminen	<ul style="list-style-type: none">• Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta.• Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen.• Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä.• Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.
S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen	<ul style="list-style-type: none">• Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan.• Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Vuosiluokka 7

Oppilaanohjauksen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 7

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S1 Oppiminen ja opiskelu	<ul style="list-style-type: none"> Paraisten kaupungin yläkoulujen oppilaanohjauksen käytänteet tarkennetaan koulukohtaisissa ohjaussuunnitelmissa.
S4 Työelämään tutustuminen	<ul style="list-style-type: none"> Tutustutaan koulutuksen merkitykseen eri ammatti- ja koulutusaloille hakeutumisessa. Aloitetaan pohdinta itseä kiinnostavista ammatti- ja koulutusaloista.
S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Harjaannutaan omaa opiskelua koskevien valintojen teossa tekemällä valinnaisainevalinnat 8. - 9. luokille.

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 7

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	S1, S2	L3, L7
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1	L1
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1,S2	L1
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2	L3
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2, S5	L1, L3
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2, S3, S5	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2, S3,S4, S5	L4, L5, L6

Vuosiluokka 8

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonais käsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskelu ympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	S1, S2	L3, L7
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1	L1
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1, S2	L1
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2	L3
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2, S5	L1, L3
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2, S3, S5	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta	S4, S5	L4, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2, S3, S5	L4, L5, L6
T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	S4, S5	L2

Vuosiluokka 9

Oppilaanohjauksen sisältöalueiden paikalliset tarkennukset vuosiluokalla 9

Keskeiset sisältöalueet	Paikalliset tarkennukset
S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Valmistaudutaan tekemään 2. asteen jatko-opintovalinnat yhteishaussa sekä toteutetaan yhteishaku voimassa olevan yhteishakuaikataulun mukaisesti. Paraisten kaupungin yläkoulujen oppilaanohjauksen käytänteet tarkennetaan koulukohtaisissa ohjaussuunnitelmissa.

Oppilaanohjauksen opetuksen tavoitteet vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	S1, S2	L3, L7
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	S1	L1
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	S1, S2	L1
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	S2	L3
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	S2, S5	L1, L3
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	S2, S3, S5	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	S2, S3, S4, S5	L4, L5, L6
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta	S4, S5	L4, L5
T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta	S2, S3, S5	L4, L5, L6

T10	tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	S4, S5	L2
------------	--	--------	----